

Kiedy myślę o pojęciu wielokulturowości, staje przede mną mnogość definicji i sposobów tłumaczenia tego zjawiska. Do tego pojęcia odnoszą nas także synonimiczne: wieloetniczność, antropologia kulturowa, regionalistyka, czy znane już wszystkim „*multi-kulti*”

Żeby uporządkować wiedzę i pokazać, jak przekładam ją na praktyczne działania podczas lekcji języka polskiego, sięgam do myśli antropologa Wojciecha Józefa Burszty¹, który wyraźnie wskazuje, że celem dzisiejszego świata jest dążenie do międzykulturowości, czyli „co i jak uczynić, aby ludzie żyjący obok siebie rozpoznawali się w codziennym dialogu i porozumiewali na minimalnych choćby poziomie wzajemnego zrozumienia.”²

W swojej pracy nauczycielskiej staram się wprowadzać uczniów w taki ogląd świata, aby zauważali wielokulturowe społeczeństwo, istnienie odrębnych grup etnicznych i religijnych (pierwszy poziom rozumienia wielokulturowości), ale także budowali „świadomość społeczną, przejawiającą się w istnieniu wielorakich norm społecznych, aprobujących i regulujących przejawianie się wielokulturowości na poziomie pierwszym”.³ Celem nadrzędnym tych działań czynię kształcenie u swoich uczniów kompetencji wielokulturowych. Czym są kompetencje wielokulturowe? Kompetencje wielokulturowe to biegłość w rozumieniu i komunikowaniu się z osobami pochodzącymi z innych kultur [...] źródłem kompetencji wielokulturowych jest szacunek do innych, a celem – integracja i rozwój osobisty.⁴

W załącznikach znajdują Państwo przykłady z lekcji, na których próbuję poruszać problem wielokulturowości, a także jeden pełny konspekt lekcji do wykorzystania. Konspekt jest tylko propozycją, którą można modyfikować i dostosowywać do swoich potrzeb.

Marta Fronczek
nauczycielka języka polskiego
w XXI LO im. św. S. Kostki w Lublinie

---

¹ [https://www.nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/2. wojciech_jozef_bursta - miedzykulturowosc_znamie_czasow.pdf](https://www.nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/2._wojciech_jozef_bursta_-_miedzykulturowosc_znamie_czasow.pdf)

² j. w

³ Burszta Wojciech Józef, Od wielokulturowości do międzykulturowości, z monokulturą w tle, s. 20-21, dostęp: [https://www.nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/3. wojciech_jozef_burszta - od_wielokulturowosci_do_miedzykulturowosci_z_monokultura_w_tle.pdf](https://www.nck.pl/upload/archiwum_kw_files/artykuly/3._wojciech_jozef_burszta_-_od_wielokulturowosci_do_miedzykulturowosci_z_monokultura_w_tle.pdf)

⁴ Wielokulturowość. Materiały edukacyjne dla bibliotek. Opracowanie na temat kompetencji wielokulturowych, stanowiące część pakietu edukacyjnego dla bibliotek przygotowanego w ramach projektu "Daily innovators and daily educators in the libraries" (DIDEL) www.biblioteki.org

Celem kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym i technikum jest:

6) rozwijanie wrażliwości społecznej, moralnej i estetycznej;

Do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego w liceum ogólnokształcącym i technikum należą:

W procesie kształcenia ogólnego szkoła kształtuje u uczniów postawy sprzyjające ich dalszemu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu, takie jak: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek dla innych ludzi, ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowania inicjatyw oraz do pracy zespołowej. W rozwoju społecznym bardzo ważne jest kształtowanie postawy obywatelskiej, **postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji.**

Cele kształcenia – wymagania ogólne

10. Budowanie systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i piękna oraz szacunku dla człowieka. 11.

Kształcenie umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierność, odpowiedzialność, umiar) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzm, sprawiedliwość, obowiązkowość, szlachetność, walka, praca, odwaga, roztropność).

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny; 16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości

Warunki i sposób realizacji

Zadaniem szkoły ponadpodstawowej jest zatem kształtowanie kompetencji kulturowej: wiedzy i umiejętności oraz samodzielności w dostrzeganiu i interpretowaniu złożonych treści. Ma to szczególne znaczenie dla refleksji młodych ludzi zarówno nad kulturą współczesną, ale także nad kondycją człowieka we współczesnym świecie; nad istotnymi wyzwaniami świata, kultury, cywilizacji, jakim powinna stawiać czoła ludzkość.

Wychowanie młodzieży na lekcjach języka polskiego odbywa się poprzez refleksję, w wymiarze aksjologicznym, egzystencjalnym nad językiem i literaturą oraz kulturą.

wielokulturowość, pojęcie wywodzące się od ang. terminu multiculturalism, obejmujące 3 znaczenia: 1) w płaszczyźnie opisowej wskazuje po prostu na wielość kultur; w. jest więc stwierdzeniem obiektywnego faktu zróżnicowania kulturowego danego społeczeństwa lub — szerzej — faktu istnienia na świecie odmiennych kultur etnicznych, grup rel., subkultur itp.; 2) oznacza również politykę rządową zmierzającą do niwelacji napięć społ. związanych z faktem w. danej populacji; 3) jest też nazwą pewnej doktryny, ruchu, nawet filozofii. W tym ostatnim przypadku w. oznacza działania środowisk mniejszościowych skierowane na emancypację i pełniejszy udział różnych środowisk w życiu społ., polit. i kult. kraju.